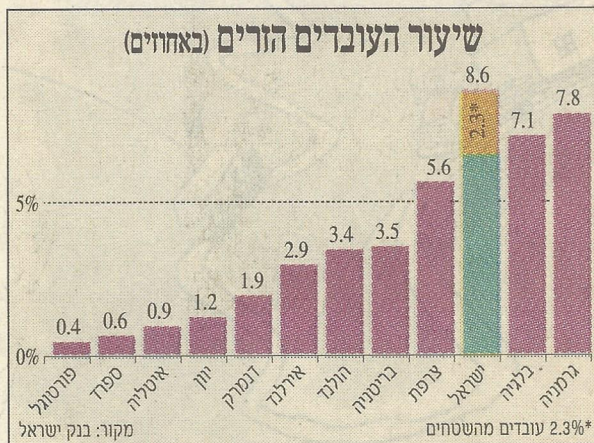

עובדים בכל מחיר

איך ודאות שהעדפת העובדים הזרים היא הבחירה הטובה למדינה

מאת דן בן־דוד

מניעת כניסת עובדים פלשתינאים לישראל בתחילת שנות התשעים לוותה בגירול של עובדים זרים מארצות אחרות – כאלה שאינם חוזרים למשפחתם תיהם בסוף יום העבודה. על פי נתונים של בנק ישראל, ב-98' היה אחד מכל 12 עובדים בסך טור העסקי עובד זר. הנתון אינו כולל עובדים מהשטחים.

להבאת העובדים הזרים גרמו שיקולים ביטחוניים – הרצון להקטין את מספר תושבי השטחים העובדים בתוך הקו הירוק, וגם שיקולים של שכר עבודה – הפער בין מה שהמעסיקים מוכנים לשלם לבין מה שערי בדים ישראלים מוכנים לקבל. במקום לתת לכווחות השוק להפגישה את הצדדים באמצע העדיפו ממשלות ישראל להגן על כיסם של מעסיקים בעלי כוח פוליטי וליצור מובטלים רבים. התוצאה: פתיחת שערי המדינה לעובדים זרים.

למרבה האירוניה, בזמן שהמדינה מאפשרת לכ-200 אלף עובדים מחו"ל (חוקיים ולא־חוקיים) לעבוד כאן, יש כ-200 אלף ישראלים מובטלים. המצב מחייב מעוף. מרוב טלאים לפתיחת רון בעיות מזדמנות, נוצרת בארץ חברה חדשה. האם זו החברה שלמענה הקרבנו כה הרבה? למעסיקים העובדים הזרים עולים מעט מאוד – מבחינת השכר ומבחינת התנאים הסוציאליים. האם יהיה אפשר להפיתותם לרעה לאורך זמן? אם מצפוננו לא יערינו בזמן, לחץ בינלאומי יעשה זאת. ואז, היכן ימצא היתרון היחסי שבגללו

ביטחוננו כשלתושבי השטחים ממילא יינתן מעבר חופשי בתחומי מדינת ישראל? האם מישוהו סכור, שהגברת האבטלה בשטחים תזכה שם את ישראל בעוד אוהדים שוחרי שלום? האם אינטרס ביטחוני ישראלי הוא, שתושבים החיים בתנאי עולם שלישי, שבקרבן ישלימו את הקמת מוסדות מדינתם, יורחקו מחשיפה למשק מודרני ומרסדות דמוקרטיות המגינים על זכויות אורח וזכויות קניין? משלושת המאגרים הגדולים של עובדים – ישראלים מובטלים, פלשתינאים, ועובדים זרים – האם העדפת הזרים היא הבחירה הטובה למדינה? הטיפול בנר שא מצריך שחיטת כמה פרות קדושות בכל הנוגע ליחסי העבודה במשק וכן בקונצפציה הביטחונית. הגיעה העת לחשוב על ההשלכות של מה שמחכה לנו כאן בעוד כמה שנים – לפני שיהיה מאוחר מדי להחזיר את הגלגל אחורה.

ד"ר בן־דוד מלמד בבית הספר לכלכלה באוניברסיטת תל אביב

הובאו הזרים מלכתחילה? עם הזמן יבואו גם משפחות העובדים שכן נתקשה לשלוח עובדים בחזרה לארצם אחרי פרקי זמן קצרים יחסית בארץ. איזו מדינה מתורבתת יכולה להזמין אנשים לעבוד ולהתפרנס בה וגם למנוע מהם זכויות אנוש מינימליות של איחוד משפחות – שלא לדבר על אורחות מלאה בבוא הזמן?

האם עייפנו מהרעיון הציוני של מדינה דמוקרטית המהווה בית לעם היהודי? המהומות ותוצאות הבחירות בשנים האחרונות במדינות אירופה הנאורות לכאורה צריכות להרליק אצלנו נורה אדומה. כי כבר היום הערי בדים הזרים הם חלק גדול יותר מכוח העבודה בארץ (על פי נתוני בנק ישראל) מאשר במדינות אירופה – ולרוב משפחתם תיהם לא הגיעו עדיין. היום, כרבע מהעובדים הלא־ישראלים עדיין מגיעים מהשטחים. האם המשמעות של הפרדה מוחלטת היא החלפתם בעוד עובדים זרים? האם זה יגביר את